

VÄXA MED
KATEKESEN

Didaktiska tips för grundskolan och
gymnasiet

TILL LÄRAREN

Det här är ett undervisningsmaterial om katekesen för grundskolan och gymnasiet. Det är indelat i två delar. De didaktiska tipsen i första delen är riktade till grundskolan. Den andra delen innehåller mera teoretiskt material och lämpar sig för gymnasiet. Det lönar sig dock för läraren att bekanta sig med hela materialet oberoende av stadium.

Materialet innehåller motivationsidéer, dokumentationsuppgifter och uppgifter som klargör innehållet i katekesen och hjälper eleverna att fundera över innehållet. Arbetsmetoderna i materialet är aktiverande och processinriktade. Vi hoppas att materialet ger läraren impulser och inspiration till att fortsätta att använda katekesens rika skattkammare i skolan.

Eija Suokko och Katri Vappula

Bearbetning   Katarina Rönneikkö och
                         Inger Sjöberg
Översättning   Gunilla Lindvik

Utgivet av Kyrkostyrelsen, KCF
Stiftsrådet i Borgå stift

INNEHÅLL

Didaktiska tips för grundskolan	4
Introduktion	4
De tio budorden	4
Trosbekännelsen	5
Bönen Fader vår	6
Sakramenten	6
Didaktiska tips för högstadiet och gymnasiet	7
De tio budorden	7
Trosbekännelsen	10
Sakramenten	15
Kopieringunderlag	17

Didaktiska tips för grundskolan

Katri Vappula

1 Introduktion av katekesen

Vad innehåller katekesen?

Fyll i uppgifter om katekesen på den duplicerade kopian 1. Uppgiften är lämplig att börja med när man ska behandla katekesen eller göra en snabb repetition.

Se kopia 1.

Kommer vi ihåg budorden?

Be eleverna återkalla i minnet de tio budorden. Ge uppgiften skriftligt om eleverna arbetar i par eller muntligt åt hela gruppen. Läraren kan ”mjölka” buden av eleverna genom att turvis fråga: ”Säg det bud, som du kommer ihåg”, ”Vi ska se om vi kommer ihåg alla budorden i klassen.” En rolig och motiverande jämförelse med nutiden erbjuder 1600-talets renlärighetstid, då förutsättningen för att få lov att gifta sig var att kunna katekesen. Nu kan eleverna göra det klart för sig om deras nuvarande kunskaper skulle räcka till för att få detta lov. Om det inte lyckas finns det orsak att närmare bekanta sig med katekesen.

Uppgifterna på kopia 1B lämpar sig för äldre årskurser

2 De tio budorden

Påståenden om budorden

Eleverna läser och tar ställning till påståendena på kopia 2. De diskuterar ställningstagandena i grupper. Är de av samma eller avvikande åsikt? Med hjälp av diskussionen kan man hitta fördomar i anslutning till buden och söka fram budens positiva betydelse. Till slut kan man se efter i kapitel 11 i katekesen *Buden – Kärlekens lag* vilka ställningstaganden som finns där och vilka tankehelheter de bildar. I katekesen finns påståendena a, c, e, f, g och h.

Som alternativ till stillasittandet kan man behandla påståendena med hjälp av rörelse. Man drar upp två parallella linjer i klassen. Den ena är linjen för *av samma åsikt* och den andra för *av annan åsikt*. När eleverna hört påståendet ställer de sig på den linje som motsvarar deras åsikt. Läraren ber några elever motivera sitt val efter varje påstående. Se kopia 2

Berättelser om buden

Eleverna arbetar i grupp. Varje grupp får ett bud och förklaringarna till det för att fördjupa sig i.

Uppgift:

1. Fundera över vem alla detta bud skyddar och i hurdana situationer. Vad ont kan ske ifall man inte följer budet?
2. Skriv en exempelberättelse över budet, ur vilken det framgår varför det är bra att följa det.

Berättelserna läses eller dramatiseras för den övriga gruppen. De andras uppgift är att avgöra, vilket bud det är fråga om i berättelsen.

Budkorsord

Korsordet passar bra som en repetitionsuppgift över buden och förklaringarna. Inom parentes står det vilket bud det är fråga om.

Se kopia 3. Uppgift för äldre årskurser.

3 Trosbekännelsen

Oförnuftiga gåvor

Följande uppgifter ansluter sig till trosbekännelsen, dvs kapitlen 12 - 24 i katekesen. Om texten i sin helhet är för lång att läsa för eleverna, kan läraren dela in klassen i grupper och ge de olika grupperna olika delar av texten.

1. I katekesen sägs att trosbekännelsen i korthet berättar om vad Gud ger oss. Läs de delar som ansluter sig till trosbekännelsen 12-24.

- a. Gör upp en lista över det som Gud enligt trosbekännelsen skänker människorna.
- b. Strecka under i din lista det, som du tycker är viktigast.

2. I katekesen sägs också att vi med vårt förstånd inte kan förstå Gud, men Gud ger oss tron som gåva.

- a. Vad hittar du i trosbekännelsen, som du har svårt att förstå med ditt förstånd?
- b. Vad anser du om uppfattningen i katekesen att fastän man inte kan förstå vissa saker med förståndet kan man ändå tro på dem? Motivera din åsikt.

4 Bönen Fader vår

Bönen som affisch

Eleverna gör en affischserie av bönen Fader vår. Den sätts upp på väggen i klassrummet. Eleverna arbetar i grupper. Varje grupp får en mening ur bönen och bekantar sig med förklaringen till den i katekesen. Eleverna skriver på affischen börens ord och illustrerar dem på ett tilltalande sätt. I stället för att rita och måla kan man klippa bilder ur tidningar.

5 Sakramenten

Inre rening

Med hjälp av en bekant handling, dvs att man tvättar sig, kan man fundera över dopets, nattvardens, börens, Bibelns och biktens betydelse. Läraren presenterar Kalle för eleverna. Man kan t ex rita Kalle på tavlan eller använda en handdocka eller en annan vuxen, som spelar Kalle.

Kalle är en vanlig pojke, men det speciella med honom är att han avskyr att tvätta håret. Kalle kan inte tåla att få schampo i ögonen. Det svider i ögonen och Kalle tänker börja gråta. Därför har Kalle funderat på att gå i hårtvättningsstrejk. Men Kalle är inte riktigt säker på sin sak, eftersom han inte vet vad som kan hända om man inte alls tvättar håret. Han behöver elevernas hjälp. De bör berätta för honom varför det är bra att tvätta håret.

Lektionen kan fortsätta som en diskussion mellan Kalle och eleverna eller mellan läraren och eleverna om Kalle. Kalle kan utvidga sina frågor till att handla om annan tvättning. Till slut kan han ställa en fråga om människans inre rening. Hur kan man tvätta människans sinne eller hjärta? Vad händer om man inte renar sitt inre? Man diskuterar tillsammans med eleverna olika svarsalternativ. Bland svaren kanske man också hittar de tankar som katekesen för fram.

Katekesen kan i samband med diskussionen tas fram som en bok, som ger råd om hur människans hjärta renas. Lämpligt ställe i katekesen är t ex punkt 36 dopets betydelse eller punkt 41 bikt.

Didaktiska tips för högstadiet och gymnasiet

Eija Suokko

1 De tio buden

Diskussion

För att motivera eleverna att behandla de tio buden kan man låta dem fundera över följande frågor i 2-3 personers grupper:

Frågor att fundera över:

- Varför är budorden viktiga?
- Vilket budord är det viktigaste? Varför?
- Hur kan vi tillämpa buden i vår vardag?
- Är något budord onödigt eller oviktigt? Varför?
- Vilka andra bud eller regler, utöver dessa, borde vi försöka följa?
- Finns det något bud eller någon viktig regel som saknas?
- Finns det något/några bud som vi glömt bort i vårt samhälle idag?
- Hurudana värden försöker buden värna om och utveckla?

Efter en allmän diskussion delas eleverna in i grupper. Varje grupp bekantar sig närmare med ett bud och försöker hitta svar på frågorna som anknyter sig till det.

Första budet: Jag är Herren, din Gud. Du skall inte ha andra gudar.

1. Utgör det första budet grunden för alla andra bud? Vad tycker du?
2. Vad menas med avgudadyrkan eller ”att ha andra gudar”?
3. Diskutera olika former av avgudadyrkan som finns i vårt samhälle idag.
4. Är dyrkan av mammon (pengar, rikedom, makt) ett stort problem idag?
Hur?
5. Vilka följder skulle det ha om alla följde det första budet?

Andra budet: Du skall inte missbruka Herrens, din Guds, namn.

6. Vilken innebörd har det andra budet enligt dig?
7. När, hur och varför missbrukas Guds namn?
8. Diskutera varför det är olämpligt att missbruka Guds namn.

Tredje budet: Tänk på att hålla vilodagen helig.

9. Diskutera innebörden av begreppet ”vilodag”.
10. Läs om världens skapelse (1 Mos. 1:1-2:4) och diskutera vilodagens ursprungliga innebörd.
11. Varför är det viktigt med vila?
12. Hur kan vi hålla vilodagen helig?
13. Vad anser du om att affärerna har söndagsöppet?
14. Fundera över eventuella följder ur så många synvinklar som möjligt!

Fjärde budet: Visa aktning för din far och din mor.

15. Varför och hur borde vi visa aktning och respekt för våra föräldrar?
16. Diskutera den respekt man förr visade sina föräldrar (och äldre personer överlag) och jämför med situationen idag.
17. Är situationen annorlunda nu? På vilket sätt? Varför? Är det bra eller dåligt?

Femte budet: Du skall inte dräpa.

18. På vilket sätt bryter etiska frågeställningar som exempelvis abort, dödsstraff, dödshjälp och självmord mot det femte budet?
19. Vilka etiska problem uppstår och varför? Motivera!
20. Vem har rätt att bestämma över liv och död?
21. Finns det andra etiska frågor som aktualiseras när det gäller detta bud? Vilka? Varför?

Sjätte budet: Du skall inte begå äktenskapsbrott.

22. Vilken betydelse har trohet?
23. Var går gränsen för otrohet: tanke eller handling? Definiera och motivera!
24. Vad menas med begreppet äktenskapsbrott? När bryter man ett äktenskap?
25. På vilket sätt gäller det sjätte budet både det egna och andras äktenskap?
26. Läs även Matt. 5: 27-29 och diskutera olika tolkningar.

Sjunde budet: Du skall inte stjäla.

27. Vilka olika aspekter finns i det sjunde budet?
28. Vad ingår i begreppet ”stöld”?
29. Diskutera och ge exempel på olika typer av stöld.
30. På vilket sätt är t.ex. kopiering av musikfiler eller kopiering och användning av andras skolarbeten från Internet stöld?
31. Diskutera förekomsten av detta och hur man kan förebygga det.

Åttonde budet: Du skall inte vittna falskt mot din nästa.

32. Hur bryter vi mot budet om att inte vittna falskt mot vår nästa?
33. Diskutera olika slags lögnar: Är det en skillnad mellan ”vanliga” och s.k. vita lögnar? Varför? Varför inte?
34. Finns det situationer då du ljugar? Varför?
35. Varför är det bättre att tala sanning?

Nionde budet: Du skall inte ha begär till din nästas hus.

36. Definiera begreppet "begär". Vilka negativa egenskaper ingår i detta begrepp?
37. Vad tror du avses med detta bud?
38. Hur kan detta begär ta sig uttryck rent konkret? Ge exempel.
39. Hur kan vi motarbeta detta begär?

Tionde budet: Du skall inte ha begär till din nästas hustru eller hans tjänstefolk, hans boskap eller något annat som tillhör din nästa.

40. Vad menas med det tionde budet? Ge förslag på olika tolkningar.
41. Handlar både det nionde och det tionde budet om samma saker? Varför? Varför inte?
42. På vilket sätt kan man koppla både den gyllene regeln (Matt. 7:12) och kärleksbudet (Rom. 13:9) till det tionde budet?

Grupperna kan fördjupa sig i buden genom att försöka klargöra :

- a) vilka frågor som ingår i budet och
- b) vilken betydelse och vilket ändamål budet har.

Grupperna kan redogöra för sina arbeten genom att göra ett drama, som bygger på ifrågavarande bud så att det ur replikerna framgår vad de lärt sig ur förlaringarna till budet.

Drama

En annan dramauppgift kan vara att göra ett drama, som bygger på ifrågavarande bud:

- en bryter mot budet på ett sätt, en annan på ett annat
- det uppstår olika åsikter om vad det ifrågavarande budet verkligen befäller eller förbjuder - och vad ej (ur replikerna bör framgå, vad studerandena har lärt sig ur katekesen)
- intrigen, tiden för händelsen och platsen är valfria

För att omstrukturera det man studerat kan man som hemuppgift om ett bud skriva ett fantasibrev från Gud till dagens människor. Därmed blir studerandena tvungna att behandla och omstrukturera ämnet på ett nytt sätt i stället för att bara upprepa. Under följande lektion kan studeranden i 3-4 personers grupper läsa breven för varandra och jämföra frågor som ansetts viktiga.

När man behandlar temat kan man också jämföra de två olika versionerna av lagen med de tio buden i Moseböckerna (2. Mos. 20:1-17 och 5. Mos. 5:6-21) och fundera över vilka skillnader det finns i dem och vad det enligt dig vittnar om när det i GT finns två så här likadana texter.

Samarbetsinläring

Samarbetsinläring är en metod som aktiverar gruppen effektivare än vanligt grupparbete. De studerande delas in i grupper på fem personer (deltagare A, B, C, D och E). Åt alla grupper ges till uppgift att bekanta sig med de tio budorden och förklaringarna till dem. Alla A i grupperna bekantar sig med första och andra budet, alla B med tredje och fjärde budet, C med femte och sjätte budet, D med sjunde och

åttonde och E med nionde och tionde budet. De gör det först som individuellt arbete och antecknar kort de centrala idéerna i buden.

Därefter bildas par av pers. A i olika grupper för att parvis jämföra vad de kommit fram till. De jämför vilka frågor som de ansett vara viktiga samt budens betydelse och ändamål. På samma sätt bildas par av B:n, C:n osv.

Nästa steg är att gå tillbaka till sin "hemgrupp" (dvs. gruppen där det finns A,B,C,D,E) och lära de andra gruppmedlemmarna vad de lärt sig om sin egen deluppgift. Till slut diskuterar gruppen tillsammans de olika budorden.

2 Trosbekännelsen

Trosbekännelse var i början en kort dopbekännelse "Jesus Kristus är Herre". De egentliga trosbekännelserna uppkom på de ekumeniska kyrkomötena under gamla tiden. Den apostoliska trosbekännelsen uppkom kring år 200 (tema den Heliga Treenigheten), den nicensk-konstantinopolitanska trosbekännelsen på 300-talet (tema Jesu person) och Athanasios trosbekännelse på 500-talet (tema Den Heliga Anden).

Kyrkohistorien

När man på kursen i kyrkohistoria behandlar teologins födelse under gamla tiden ger trosbekännelsen ett utmärkt tillfälle att öva sig i att använda dokument och jämföra dem. Tolkningen av dokument bör innehålla både textförståelse och placering av texten i dess historiska bakgrund. Studerandenas uppgift är att först läsa igenom dokumentet och med egna ord reda ut (klargöra möjliga oklara termer), vad det står i dokumentet och skriva upp det. Om det finns flera dokument bör studerandena ta reda på vilka skillnader det finns i dem. Ytterligare bör man reda ut för vilket ändamål dokumentet är skrivet och hur detta har påverkat dess innehåll samt vilken effekt dokumentet möjligen har haft.

När man behandlar teologins uppkomst kan man ta fasta på den apostoliska trosbekännelsen ur katekesen samt den nicensk-konstantinopolitanska trosbekännelsen och korta beskrivningar över de första kyrkomötenas beslut 325-451 (kopiorna 4 och 5). Studerandena klargör det centrala innehållet och skillnaderna i trosbekännelserna och funderar på varför de har skrivits. Efter det bekantar de sig med kyrkomötenas beslut och svarar med texterna (och läroboken) som grund på följande frågor:

- Hurudana irrläror fanns det på 300- och 400-talen?
- Hur ser man att irrläror bekämpas i trosbekännelsen?
- Hurudan var den religiösa situationen under denna tid?
- Varför uppstod trosbekännelserna?

Till slut jämför studerandena trosbekännelsens förklaringar i den nya katekesen med Luthers förklaringar på 1500-talet och svarar på följande frågor:

- Vilken vikt lägger man vid trosbekännelsen i dagens Finland?
- Hurudana likheter och olikheter finns det mellan Luthers förklaringar och dessa år 2000?

Gudsuppfattningen

Trosbekännelsen kan användas också när man behandlar den kristna gudsuppfattningen. Som motivation skriver eleverna i sina häften ner allt, som de vet om temat "vad lär kristendomen om Gud?". Därmed aktiveras deras tidigare kunskaper och de blir medvetna om vad de verkligen kan. Den nya kunskapen kopplas till den gamla, vilket hjälper studerandena att skapa en helhet av den fråga de studerar. Efter skrivuppgiften samlar studerandena i grupper på 3-4 personer sina gemensamma kunskaper i ämnet och antecknar samtidigt det som blivit oklart. Grupperna redogör för sina kunskaper och de skrivs ner på tavlan/overheadprojektorn. Efter det bekantar sig studerandena med trosbekännelsen och förklaringarna till densamma och kompletterar sina kunskaper.

Diskutera följande frågor och/eller gör följande uppgifter baserade på innehållet i trosartiklarna:

Första trosartikeln:

Jag tror på Gud,

- Vad menas med tro?
- Vad lär trosbekännelsen om Gud?
- Vad menas med att Gud har uppenbarat sig?
- På vilket sätt är Gud en dold, men även en personlig Gud?
- Gör ett schema/en mindmap över Guds alla namn och de olika gudsbilder som framställs i Bibeln.
- Redogör för Treenigheten och förhållandet mellan Fadern, Sonen och den Heliga Anden.
- Varför kan man säga att kristendomen är en monoteistisk religion?

Fadern, den allsmäktige, himlens och jordens skapare,

- Läs skapelseberättelsen (1 Mos. 1:1-2:4) och diskutera den. Hur kan man koppla tro och vetenskap samman? Är det nödvändigt? Varför? Varför inte?
- Vad ingår i Guds skapelse?
- Varför kan vi säga att Gud fortfarande är verksam i skapelsen?
- Vad menas med att människan är skapad till Guds avbild? Vad innebär detta?
- Vilket uppdrag fick människan? På vilket sätt är hon en ansvarig förvaltare av skapelsen.
- Vilka är våra skyldigheter? Varför misslyckas vi?
- Hurudant skall vårt förhållande vara till naturen, djuren och medmänniskorna?

Andra trosartikeln:

och på Jesus Kristus, Guds ende Son, vår Herre,

- Vad betonar trosbekännelsen när det gäller Jesus?
- Redogör för Jesu historicitet och/eller gör en mindmap över Jesu person.
- Gör en lista över Jesu livsideal: Hur levde Jesus och hur ville han att vi skulle leva?
- Vilka namn använder Jesus om sig själv? Skissera upp illustrationer som beskriver Jesu namn.

som blev avlad av den heliga Anden, föddes av jungfrun Maria,

- Hur blev Gud människa?
- Vad menas med jungfrufödelse?
- Redogör för Marias roll, inflytande och betydelse inom den kristna kulturen.

led under Pontius Pilatus, korsfästes, dog och begravdes, steg ner till dödsriket,

- Hur gick rättegången till? Återge den i all korthet.
- Läs om Jesu död i evangelierna och diskutera den andliga innebörden av korsdöden.
- Varför används korset som symbol?
- Redogör för korsets olika betydelser.
- Rita och namnge de olika typer av kors som använts genom tiderna.
- Vilka är dina personliga tankar om dödsriket?

uppstod på tredje dagen från de döda, steg upp till himlarna, sitter på Guds, den allsmåttiges högra sida och skall komma därifrån för att döma levande och döda,

- Vad menas med begreppet ”uppståndelse”?
- Vad innebär Kristi uppståndelse för oss människor?
- Vad händer vid tidens slut och hur kan vi bli räddade?
- Vad betyder uttrycket ”döma levande och döda”?
- Beskriv himlen enligt din personliga uppfattning. Diskutera olika uppfattningar. Jämför med Bibelns beskrivning.

Tredje trosartikeln:

och på den heliga Anden, en helig allmänlig kyrka, de heligas gemenskap,

- Beskriv den heliga Anden och dess funktion. Vad är respektive gör den heliga Anden?
- Vilka är de verkningsområden som omnämns i trosbekännelsen?
- Vad är tungotal? Läs om händelserna den första pingsten och uppkomsten av den första kristna församlingen (Apg. 2).
- Vad tänker du på när du hör orden ”kyrka” respektive ”församling”?
- Diskutera begreppen ”apostolisk” och ”katolsk”. Vad innebär dessa?
- Gör en förteckning eller ett schema över den kristna trons grunder.
- Jämför urkyrkan och dagens kyrka: form, utseende, funktion, seder och bruk.
- Rita ett träd över den kristna kyrkan och dess olika grenar, d.v.s. olika kristna kyrkor och samfund verksamma i världen idag och/eller
- Märk ut på en världskarta de olika kyrkornas utbredning och medlemsantal.

syndernas förlåtelse, kroppens uppståndelse, och det eviga livet

- Vad är synd respektive skuld?
- När begår man synd?
- Hur vet man om när man syndat?
- Diskutera samvetets roll.
- Vad är förlåtelse?
- Hur kan man bli förlåten?
- Vad menas med nåd?
- Hur kan vi få evigt liv?

Efter inlärningsdiskussionen kan man se på andra religioners uppfattningar om Gud och gudomlighet. Den kristna gudsuppfattningen kan man sammanfatta t ex så som på kopia 6.

Synd och nåd

Trosbekännelsen och buden samt deras förklaringar innehåller mycket material för att t ex behandla synd och nåd. Som motivation för ämnet skriver studerandena ner sina tankar i följande inledande frågor:

- a) När känner du skuld/vad åstadkommer skuldkänslor i dig?
- b) Hur är det att vara skyldig?
- c) Beskriv en skyldig människa!

Efter skrivuppgiften förs en diskussion i par eller alla tillsammans

- a) Är skuldkänslor sunda eller osunda?
- b) Vad händer om skulden avskaffas genom att man förklarar, att allt är tillåtet?
- c) Hur kan man frigöra sig från skuld? Vad händer om man inte blir befriad?
- d) Vad följer efter det man blivit befriad från skuld?

Efter diskussionen bekantar sig studerandena individuellt med trosbekännelsen och buden samt förklaringarna till desamma och plockar ut synpunkter ur dem på vad man menar med synd och nåd. Efter det individuella arbetet jämför studerandena sina åsikter parvis. Avslutningsvis diskuterar man ämnet tillsammans i klassen.

För att motivera till att arbeta med temat synden och nåden kan ett par studerande göra en liten gatugallup kring ämnet "Vad är synd?", som kan ligga som grund för diskussionen. Läraren kan också be studerandena själv skriva ner sina tankar om synd. Efter diskussionen bekantar man sig med trosbekännelsens och budordens syn i ämnet.

Som funktionell motivation för att behandla synd och nåd kan man använda sig av en strecka, som gör tankarna kring temat lättare till ens egna. Man ber studerandena föreställa sig att det genom klassen går en linje i vars ena ända står "människan har fri vilja i förhållande till det onda" och i den andra ändan "människan har inte fri vilja i förhållande till det onda" (eller "människan är god" och "människan är ond"). Läraren ber studerandena gå till den ända av linjen som motsvarar deras tankar i frågan. Då var och en har intagit sina platser på linjen, ber man var och en säga något om varför man står där man står. Efter det kan man också diskutera.

Efter diskussionen bekantar sig studerandena individuellt med trosbekännelsen och budorden och deras förklaringar och söker synpunkter ur dem på vad man avser med synd och nåd. Efter det individuella arbetet jämför studerandena sina synpunkter parvis. Till slut diskuterar man tillsammans i klassen och temat synd och nåd kan sammanfattas t ex på följande sätt:

Synd

- man är självisk utan att bry sig om gränser (jfr. att falla i synd)
- visar sig som sönderfall och inre splittring i människan
- relationen till Gud, naturen, andra människor och till människan själv splittras
- synden leder till skuldkänsla

Nåd

- innebär befrielse från skuld
- förlåtelse helar livet, den återställer samhörigheten i stället för sönderfall och splittring
- ger frihet och kraft att förverkliga det goda livet
- Guds nåd ger människan en modell att sträva mot

Jesu budskap och betydelse

Som motivation till att behandla Jesu budskap och betydelse kan man använda stimulerande bilder. Läraren tar med sig olika bilder av Jesus och ber studerandena välja en bild, som enligt dem bäst beskriver Jesus. Om gruppen är relativt liten, kan alla efter detta berätta varför de valt just den bilden. Om gruppen är stor, ber läraren studerandena att i grupper på 4-5 personer berätta om sina bilder. Sedan kan man gemensamt ta fram några bilder.

Efter bilduppgiften läser studerandena t ex Markus och Johannes beskrivningar över händelserna i lidandets historia. Uppgiften är att ta reda på hur berättelserna skiljer sig från varandra. Hurudan betydelse ger Johannes åt Jesu verksamhet, död och uppståndelse? Hurudan ger Markus? Efter det jämför studerandena kyrkans lära (trosbekännelsen) med Markus och Johannes betoningar.

Jämför följande ställen med trosbekännelsen:

- Jesu sista måltid med lärjungarna
Mark. 14:12, 18-20 och Joh. 13:1, 21-30
- Jesus just före hans död
Mark. 14:32-36 och Joh. 12:27-28
- Jesus fängslas
Mark. 14:43-52 och Joh. 18:1-11
- Pilatus förhör Jesus
Mark. 15:2-5 och Joh. 18:33-38
- Vägen till Golgata
Mark. 15:20-22 och Joh. 19:17
- Jesu ord på korset
Mark. 15:33-37 och Joh. 19:25-30

Kyrkans Kristusbild

Som motivation för kyrkans Kristusbild kan man använda en teckneuppgift. Studerandena ritar/målar sin egen bild av Kristus. Efter det berättar var och en i små grupper om sin bild i önskad utsträckning. Efter det kan man i diskussionen sammanfatta hurudana sidor av Jesus som kom fram och vad det är som har inverkat på hur studerandenas Kristusbilder utformats. Med studerandena kan man också begrunda hur våra föreställningar har inverkat på hur vi har tagit till oss den kristna livsuppfattningen och värdegrunden. (Efter uppgiften granskar man med hjälp av några exempel hur Kristusbilden i konsten med tiden har förändrats.)

Studerandena bekantar sig med den kristna kyrkans Kristus-bild genom att jämföra den Apostoliska (200-talet) och den Nicensk-Konstantinopolitanska (300-talet) trosbekännelsen. Uppgiften är att ta reda på hur man i dessa ser Jesu roll och betydelse.

Rita ett schema!

- pre-existens: Jesus är med redan i skapelsen
- inkarnation: Gud blev människa
- lidande och död: ”för vår skull”, försoning från skuld
- uppståndelse: seger över döden
- ”uppfor till himlarna”

3 Sakramenten

Sakramenten kan man behandla antingen i samband med studier av kyrkohistorien eller dogmatiken. Som motivation tar studerandena i grupper på 2-3 personer reda på vad de tillsammans vet om dopet och nattvarden (vad händer i praktiken vid dessa tillfällen?, vilken betydelse har dopet och nattvarden? osv.). Grupperna redogör för vad de vet och läraren skriver upp det på tavlan/stordia. Efter detta ska studerandena bekanta sig med de delar i katekesen som talar om dopet och nattvarden och svara på följande frågor:

Frågor att besvara:

- Vad menas med sakrament?
- När och varför togs dessa sakrament i bruk i urkyrkan?
- Hur förrättade man dop samt firade nattvard i de första kristna församlingarna?
- Varför valde Luther att lyfta fram endast dopet och nattvarden som den lutherska kyrkans sakrament?
- Vad tog Luther fasta på jämfört med de övriga kristna kyrkorna?

Dopet

- Varför döps vi? Läs dopbefallningen (Matt. 28: 18-20).
- Hur går dopet till?
- Vad symboliserar dopvattnet?
- Vilken innebörd (praktisk/andlig) har dopet?
- Vad sker i dopet? Vilken gåva och nytta för dopet med sig?
- Vilken betydelse har dopet?
- Hur gick Jesu dop till? Läs Mark. 1: 9-11; Luk. 3: 21f.; Matt. 3: 13-17.
- På vilka grunder har den lutherska kyrkan barndop?

Nattvarden

- Varför firar vi nattvard? Läs om den sista måltiden (Matt. 26: 26-29; Mark. 14: 22-25; Luk. 22: 14-20; 1 Kor. 11: 23-25).
- Hur går nattvarden till?
- Vad symboliserar brödet respektive vinet?
- Vilken innebörd (praktisk/andlig) har nattvarden?
- Vad sker i nattvarden? Vad avser katekesen när den talar om nattvardens gåvor?
- Vilken betydelse har nattvarden?
- Vem kan gå till nattvarden? För vem är den avsedd?
- När får man gå till nattvarden? Varför?

Jämförande uppgifter

Redogör för sakramenten inom a) den ortodoxa respektive b) den katolska kyrkan och jämför dem med sakramenten i c) den lutherska kyrkan.

Ta bl.a. reda på följande saker: Hur många och vilka sakrament har den ortodoxa respektive den katolska kyrkan jämfört med den lutherska kyrkan? Varför? Vilka rent praktiska skillnader finns det när det gäller dopet och nattvarden? Likheter?

Jämför barndop och vuxendop: Vilka är skillnaderna/likheterna läromässigt och praktiskt sett? Placera in bruket av barn- respektive vuxendop i de olika kristna kyrkorna/samfundet.

Jämför nattvardssynen (bl.a. synen på brödet och vinet, Jesu närvaro, nattvardens innebörd) inom de olika kristna kyrkorna: a) ortodoxa, b) katolska, c) lutherska, d) reformerta och e) anglikanska kyrkan samt olika f) frikyrkor.

Redogör för nattvardspraxisen i Finland förr och nu: Hur firades nattvard t.ex. under den katolska tiden eller ortodoxins tidevarv jämfört med idag?

1. I katekesen förklaras innehållet i tre viktiga kristna texter. Fyll i meningarna till bilderna här nedan. Du får hjälp i början av kapitel 25 i katekesen. Där finns det ett kort sammandrag som förklarar texterna.

_____ talar om vad Gud kräver.

_____ talar om vad Gud ger

I _____ ber vi, att Gud ska ge oss kraft att följa hans vilja och tro på honom.

2. Katekesen talar om innehållet i och betydelsen av sakramenten. Fyll i schemat över sakramenten med hjälp av kapitlen 34, 35, 37 och 38.

Guds ord	+	ämne	= sakrament	verkan
_____	+	_____	= dopet	_____
Matt. 26:26-29	+	_____	= _____	_____
Mark. 14:22-25	+	_____	= _____	_____
Luk. 22:14-20	+			_____
1 Kor. 11:23-25				_____

3. Genom att sätta ordens bokstäver i rätt ordning får du reda på vad katekesens sista stycke handlar om. Kombinera orden med rätt förklaring.

NÖB =	_____	Guds tilltal till oss De kristnas heliga bok
TIKB =	_____	Syndabekännelse Förlåtelsens ord till oss
BELBNI =	_____	Den kristna människans sätt att vara och leva, hjärtats tal med Gud
DUSG GILLVÄNESSE =	_____	Guds godhet och nåd omger oss

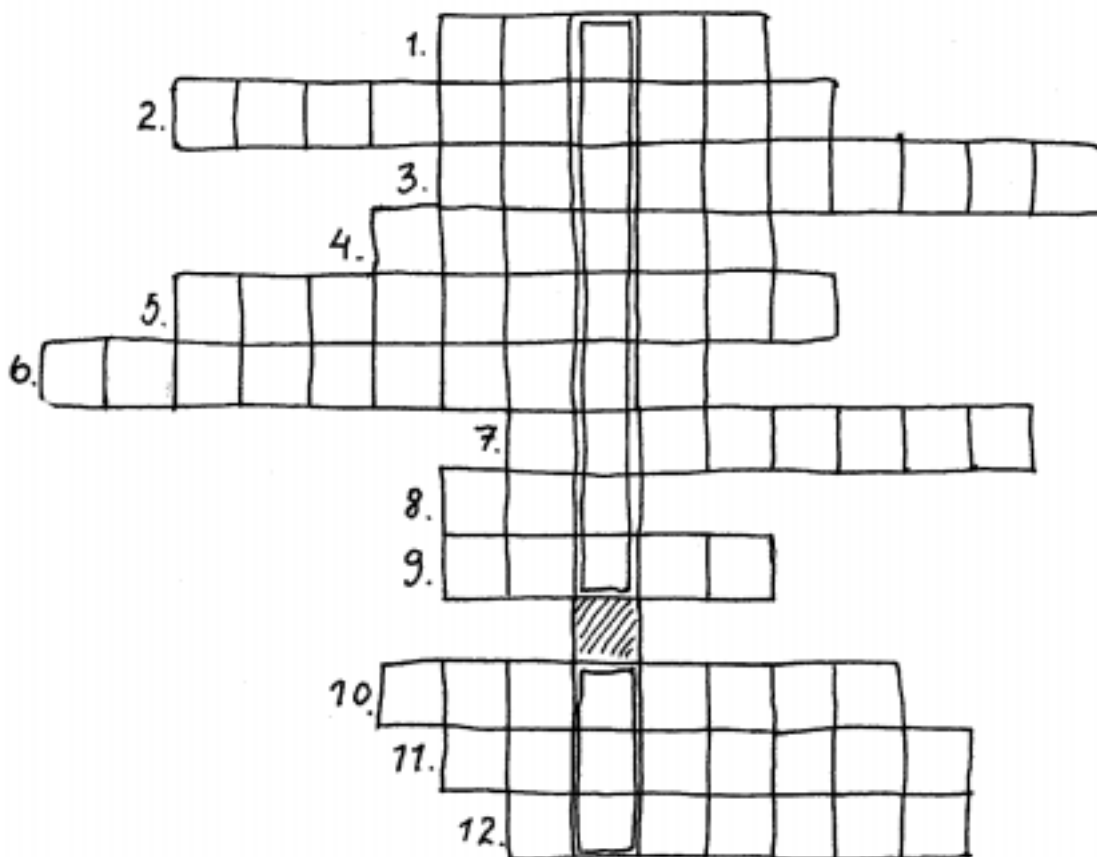
Kopia 1b

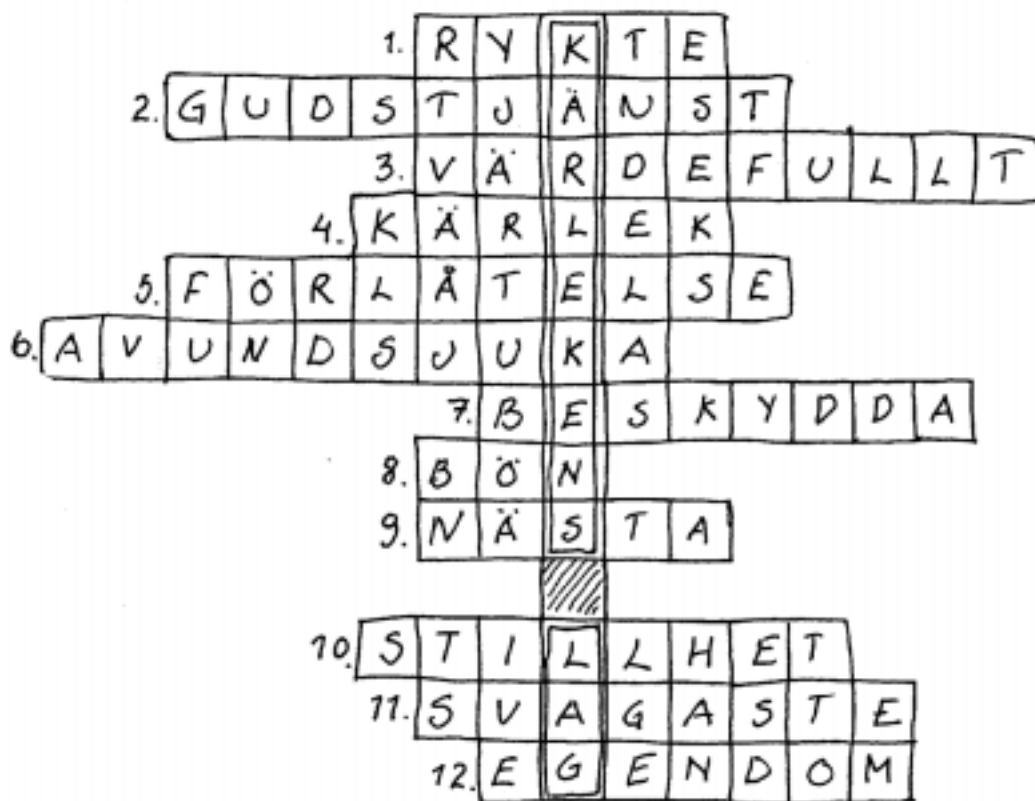
Några påståenden	av samma åsikt	av olika åsikt
a. Buden beskriver på vilka villkor alla har det bra att leva	☐	☐
b. Meningen med buden är att begränsa människornas liv	☐	☐
c. I buden finns livets egen lag	☐	☐
d. En god kristen följer alltid alla bud	☐	☐
e. Gud kräver av människorna ovillkorlig lydnad inför lagen	☐	☐
f. Människan ser alltid till sin egen fördel, också när hon lyder lagen	☐	☐
g. Följderna av att bryta mot lagen sträcker sig längre än till människan själv	☐	☐
h. Buden visar oss att det viktigaste i vårt liv är att tro på Gud	☐	☐

Korsord

1. Något, som man bör skydda och bevara i andra människors liv (8)
2. En mötesplats, där Gud själv talar (3)
3. Sådant är varje människas liv (5)
4. Bör Gud få av oss (1)
5. Kan hjälpa ett par ur en återvändsgränd (6))
6. Ett sätt att förhålla sig till andras egendom som strider mot Guds vilja (9)
7. Föräldrarnas uppgift i relationen till sina barn (4)
8. Rätt sätt att använda Guds namn (2)
- 9) Ett annat ord för medmänniska (10)
10. Ett tillstånd, i vilket man kan ana sig till det heliga (3)
11. De bör få särskilt stöd (5)
12. Ta den inte av andra (7)

Lodrätt: I buden uttrycks ...

De stora ekumeniska kyrkomötena

Nicea år 325

Kyrkomötet i Nicea sammanträdde för att behandla problemet med Kristi gudomlighet. Den alexandrinska församlingsäldsten Areios har fört fram uppfattningen, att Kristus är den högste, men skapad och därmed lägre än Fadern. Därför är Kristus inte samma väsen som Fadern och tanken om Treenigheten är omöjlig. Mötet förkastade Areios uppfattning och biskoparna skrev en trosbekännelse, som punkt för punkt motarbetade denna uppfattning. Bekännelsen betonar att Kristus är samma väsen som Fadern.

Konstantinopel år 381

Vid kyrkomötet i Konstantinopel behandlades fortfarande Gudsbilden. Vissa inriktningar hade fortsatt på den areioska linjen och förnekat Kristi gudomlighet. Det fanns också inriktningar, som förnekade Kristi fullständiga mänsklighet. Vissa inriktningar höll igen den Heliga Anden för en änglalik gestalt, som inte är en del av treenigheten. Mötets beslut var att Gud är en, men uppenbarar sig i tre personer. Mötet betonade också den dolda karaktären i Treenigheten.

Efesos år 431

Vid kyrkomötet i Efesos behandlades den uppfattning som Konstantinopels patriark Nestorios hade, nämligen att Kristi gudomliga och mänskliga natur var åtskilda. Han ansåg att Maria hade fött endast en människa, med vilken den gudomliga Logos sedan förenades. En del av motståndarna till Nestorios ringaktade igen Kristi mänsklighet och betonade dennas gudomliga natur. Mötet förkastade dessa synsätt. På mötet tog man också ställning till två rådande uppfattningar om människans frälsning. Munken Pelagius hade framfört, att människan kan uppfylla Guds bud om hon bara har god vilja. Kyrkofadern Augustinus hade å sin sida framfört, att människan är i botten ond och därmed sker frälsningen endast av Guds nåd. Mötet understödde Augustinus.

Khalkedon år 451

Kyrkomötet i Khalkedon behandlade den långvariga tvisten om Kristi väsen. Monofyserna framhöll, att i Kristus härskar den gudomliga sidan och nestorianerna framhöll den mänskliga. Mötet betonade, att Jesus Kristus är sann Gud och sann människa. I Jesus Kristus finns "oblandat, oförändrat, odelat och oskiljaktigt en fullständig mänsklig och gudomlig natur. Mötet framhöll också, att i detta finns ett mysterium, som man kan förstå bara i tro och bön.

Den nicensk-konstantinopolitanska trosbekännelsen

**Vi tror på en enda Gud,
den allsmäktige Fadern,
skaparen av himmel och jord,
av allt synligt och osynligt.**

**Vi tror på en enda Herre, Jesus Kristus,
Guds ende Son,
född av Fadern före all tid,
Gud av Gud,
ljus av ljus,
sann Gud av sann Gud,
född, inte skapad,
av samma väsen som Fadern,
på honom genom vilken allt har blivit till
som för oss människor
och vår frälsning
steg ner från himlarna,
blev människa av kött och blod
genom den heliga Anden och jungfru Maria,
korsfästes för vår skull under Pontius Pilatus,
led döden och begravdes,
uppstod på tredje dagen i enlighet med skrifterna,
steg upp till himlarna,
sitter på Faderns högra sida
och skall återvända i härlighet
för att döma levande och döda,
och vars välde aldrig tar slut.**

**Vi tro på den heliga Anden,
Herren och livgivaren,
som utgår av Fadern och Sonen,
som tillbeds och äras med Fadern och Sonen
och som har talat genom profeterna.
Vi tror på en enda, helig, allmänlig och apostolisk kyrka.
Vi förväntar de dödas uppståndelse
och den kommande världens liv.**

Den kristna gudsuppfattningen

Skaparen - skapar ur intet

- över naturen
- skapelsen är beroende av Skaparen
- upprätthållare, allsmäktig

Gränslös, evig, utan början och slut, utanför tiden

Person

Älskande, god

Treenig - Skapare, Förlossare, Välsignare

I Uppenbarad Gud

a) Allmän uppenbarelse

- naturen, historien, livsöden, samvete
- människans religiositet i allmänhet, något som finns i alla religioner

b) Särskild uppenbarelse

- Jesus Guds ord, som bibeln bevisar
- ett svar också på den allmänna uppenbarelsen
- Guds och människans dialog blir möjlig (Gud blir människa, liknande), vilket är det enda sättet på vilket man kan förnimma en frälsande och nådig Gud

II Dold Gud

- människan kan inte veta allt om Gud
- Guds åtgärder ger utrymme för människans personliga frihet att tro eller inte tro på Honom